

SZÉKELY-UDVARHELY

1848-AS FÜGGETLENSÉGI POLITIKAI SZÉKELY ÚJSÁG

Megjelen hetenként kétszer: csütörtökön és vasárnap.
Előfizetési ára helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve: egész évre 10 K, félévre 5 K, negyedévre 2 K 50 fillér. Külföldre egész évre 12 K. — M. kir. postatakarékpénztári csekk- és kliring 10,489 sz. — — — Helyközi telefon 15. sz.
Mindenféle díjak Székelyudvarhelyt előre fizetendők.

FELELOS SZERKESZTŐ:

BETEGH PÁL

LAPTULAJDÓMS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. szám, hova az előfizetések, kéziratok és hirdetések küldendők. Kéziratokat vissza nem adunk. — Hivatalos hirdetések 100 szóig szavankint 6, azon felül 4 fillér, magán hirdetések négyzet cm 8 fillér, többszöri közlésnél 6 fillér. — Nyilt-tér sora 1 korona.

Okosabb-e a fürdőszolga a rövidlátó mungóknál.

Írta: **Kossuth Ferenc.**

Bad-Nauheim, 1911 jun. 29.

Egy kis történetet mondok el.

Tisza otthon, a tulzott lojalitástól áradozva, kizárja még a gondolatát is annak, hogy a királyi akarattal szemben, a nemzetnek is I-hessen akarata, ott ahol a nemzet pénzéről és véréről van szó, — — itt a külföldön a legegyszerűbb ember is természetesnek találja azokat az eszméket, amelyekért a függetlenségi pártok küzdenek.

Értsük meg egymást, nem a küzdelmet találja természetesnek, mert arról gondoskodik a Bécsből értesített külföldi sajtó, hogy teljesen félre legyen vezetve a közvélemény; hanem az eszméket, amelyekért küzdünk, tekinti axiomáknak a legegyszerűbb ember is, egészen eltekintve a mi küzdelmeinktől s a mi nyomoruságunktól.

Nauheimban engem kiszolgál egy fürdőszolga, ki német katona volt s a kínai német expedícióban a boxerek ellen szolgált. Érdekesen tudván előadni élményeit, egy alkalommal megkérdeztem őt, hogy a kínaiak bátran yerekedtek-e? E kérdésemre a válasz az volt, hogy egyáltalán nem, vagy alig verkedtek. Az ő csapata elfogott egy magasabbrangu kínai tisztet, akitől megkérdezték a németek a kínai hadak örökös futásának okát. A kínai tiszt válasza ez volt; „Hadseregünk nem lelkesül ezért a háboruért, tulajdonképpen azt sem tudjuk, hogy miért verekszünk, nincs tehát katonaságunkban lélek, csakis fegyvelemből pedig magát senki meg nem löveti.“

Kinában egy elfogott kínai tiszt megértette tehát azt az igazságot, melyet nálunk bizonyos körök megérteni eddig nem tudtak: és Nauheimban egy fürdőszolga, míg a fürdőkádat mossa, a kínai által megértett igazságot, mint elegendő okot adja elő annak a magyarázatára, hogy az ő csapatjával szemben álló ellenség miért futott mindig. Ime az egyszerű német fürdőszolga is belátja azt, amit nálunk bizonyos körök belátni eddig nem tudtak.

De van-e szükségünk a kinainak józan felfogását kellő magyarázatként tekintő német fürdőszolgáig eljutunk azért, hogy ami helyzeünkre az érvelést alkalmazzuk?

Nem elég-e azt kérdeznünk, hogy miért verték meg a monarchia nagy hadseregét a két utolsó nagy hadjáratban, melyet viselt?

Hiszen akkor a császári akarat ellen nemcsak érvelni nem lehetett, de még szísszeni sem; a hadsereg olyan volt, mint amilyenné tenni a császár korlátlan tanácsadói akarták; és akkora volt, a mekkorát tartani a császár jónak látott; a vezérlet és vezénylet ékes német nyelven szólt akkor is; minden

csakón és övön kétféjű sas ragyogva terpszkedett s az összbírodalom császári zászlója büszkén lengett a szélben. Olyan volt a felszerelés, mint a milyent a császár akart, annyi volt a tüzéség, amennyit a császár parancsolt és akkor nem kellett a gyalogságból kölcsön venni legénységet a tüzéség számára, sem veszekedni makacs képviselőházakkal az ujoncért.

Fegyelem is volt, büntetés is volt elég a fegyelmezetlenségért, szigorubb, kérlelhetetlenebb büntetés mint most.

És mégis a hadsereget, mely éppen olyan volt, a milyennek a császár akarta s éppen akkor a mekkorára szabta, mindig megverte, a legalaposabban megverte az ellenség.

Azt regéli a krónika, hogy Clam-Gallas hadtestéből haza kellett küldeni csapatokat, mert nem bírtak velük a tiszték és több baj volt velük, mint haszon belőlük.

Sok mást is regél a krónika, amit nem említek, mert most mások a viszonyok; és nagy szerencsétlenség, hogy nem látják és nem hiszik bizonyos körök, hogy tényleg mások a viszonyok. Most nincs okuk félni a nemzeti szellemtől a hadseregben, tehát nincs okuk kizárni azt, ami több erőt képvisel, mint bármilyen nagy ujoncemelés.

A Kuropatki által emlegetett Japán lelkesedés, mely szerinte a Japán győzelmek főoka volt és az orosz egykedvűség és közöny, mely az orosz sikeretelenséget idézte elő, nem szolgál tanulságul nálunk! — miképpen is szolgálna, mikor a legnagyobb vereségekből sem tudtak eddig levonni olyan következtetést, mely azt mutatná, hogy az óriási veszélyeket hozott hagyományokkal szakítani akarnának.

Pedig megemlítette már Apponyi egy magasrangú és híres tábornoknak a véleményét arról, hogyha a vezérlet és vezénylet egy kézben van, az uralkodó kezében, mindegy, hogy a két állam monarchiának két hadserege van-e, vagy közösen egy hadserege.

E porosz tábrnok soha egy csatát sem vesztett el, nevét tudom; a korán elhalt s népe által melegen szeretett Frigyes császár, neki köszönhette legszébb hadi babérjait.

Álljon elő egy közshadseregbeli tábornok, aki egy csatát sem vesztett el soha — nemsokára a legtöbben egy csatában sem voltak soha és ezért legyen hála az Istennek.

Ne azt feszegezzék ellenfeleink, hogy a hadsereg ilyen-amolyan szükség van; ennek nem mond ellent senki; de azt magyarázzák meg, mire jó az, ha a magyar pénzzel s magyar vérral fenntartott hadsereg egyenes letagadása a magyar állam létének?

— Huszezernél több főből állott a budapesti tiltakozó népgyűlés, mely vasárnap az ország általános érdeklődésével folyt le. Az államrendőrséget hiába uszították a népre, a gyűlés hatása elmarachatatlan.

A sajtó ellenségei.

Képzelt nagyságok, üresfejű hivatalfőnökök és klikk-vezérek...

Ujabban alig múlik el nap, hogy a sötétség és tudatlanság berkeiből ne hangoznék el egy-egy bős üvöltés a sajtó ellen. Emberi szempontból nézve ez a dühöngés a sajtó ellen, nagyon is érthető. Képzelt nagyságok, üresfejű hivatalfőnökök és klikk-vezérek, akiknek szavára megremeg a hivatal és akiknek haragjától félelem, rettegés szállja meg az alárendeltek szívét: gyámoltalanul, tehetetlenül vergődnek a redakció műtőasztalán. A szürke ujságíró, aki a köznek robotos munkása, akinek ad personám annyi tekintélye sincs, mint egy bankpénztárosnak, az ismeretlenség homályában dolgozó névtelen, tolla hegyére veszi a képzelt nagyságokat, az üresfejű hivatalfőnököket és ez fáj, sokszor nagyon fáj. Minél meggyőzőbb az igazság, amely az ujságíró tollát vezeti, annál jobban fáj.

Minél becsületesebb az ujságíró lelke, annál kiméletlenebbül pellengérezzi ki a hibákat és annál erősebb kritikát gyakorol azok felett, akik tudatlan elbizakodottságukban, önérzeti túltengésükben vagy érthetetlen érzékenységükben azt hiszik, hogy személyük szent és tetteikben akárcsak a római pápa, csalhatatlanok és felettük véleményt mondan nem szabad. Minél inkább elragadtatja azonban magát az ilyen invidum, annál harsányabb vétót kug feléje a nyomdagép. És mindig ő győz, a nyomdagép. Mert a hő, amellyel ezt a masinát mozgásba hozzák, kaloria dolgában föltumul minden más tüzes materiát. Ezeket a gépeket a közvélemény ereje mozgatja. Százak és ezrek véleményei akarata szabadon szólal meg az ujságíró tolla által. A közönség az ujságírálat révén tudja meg az igazságot, ebből okul, formál véleményt, vonja le a következtetést. Az ujsághól tudja meg, hogy mikép sáfárkodnak a közvagyonnal és mikent védik érdekeit azok, akiket maga fölé emelt és akik adófilléreiből élveznek jólétet. A közönséget az ujság oktatja ki a gondolkozásra és a közönség az ujság által gondolkodik.

Mondják az ellenpárton: de hány ilyen becsületes ujság van? Feleljünk erre: hasonlíthatatlanul több, mint becstelen. Az ujságnak a saját egzisztenciája érdekében sokkal inkább becsületesre és igazmondásra kell törekednie, mint azoknak, akik kényelmes hivatali állásokban ülnek. Ezeknek ezer és egy módjuk van, hogy pozíciójukat a közönség ellen is megtarthassák. De az ujság a közönség számára ír, tisztára csak a közönség'ől, az olvasók jóhiszemőségéből él. Amelyik pillanatban az előfizető észreveszi, hogy az ujság becstelen utra tért, sutba dobja és a kiadó még azt sem mondhatja, hogy: kukk! Természeti igazság, hogy az ujságírónak még akarta ellenére is becsületesen kell írnia.

Mint gyarló emberi intézménynek, fogyatkozásai vannak a sajtónak is. Nem is kicsinyek, nem is kicsinyíthatók. Azonban jó lélekkel állíthatjuk, hogy a sajtó terén találkozzunk aránylag a legkevesebb visszaéléssel. Nem azért, mintha az ujságírók külön emberek lennének a többinél, hanem azért, mivel könnyörtelen bírjuk a közvélemény

eseggyüttal kenyéradójuk is. Sokkal súlyosabb erkölcsi feyelem alatt állanak hivatásuk teljesítésében, mint bármelyik közhivatalnok.

Hogy mennyire igaztalanok azok, akik a sajtó ellen dühöngenek, azt mi sem bizonyítja jobban, mint az a körülmény, hogy nem az a legkellemetlenebb ellenségeinkre nézve, ha irunk róluk, hanem ap, ha nem irunk.

Sz—k.

Régi levelekből.

IV.

Uj kormányzat létesítésének és a vallás terjesztésének módozatairól Erdélyben. Ilyen időben valamilyen abszolút fejedelmet küldeni kormányzónak Erdélybe, főleg ő felsége családjából, nem tartom szükségesnek és biztosnak. Először, mert nem elég tekintélyes, hogy azon tartományban a császári családból valaki annyi veszélynek kitegye magát. Vannak ugyanis trónkövetelők, a kik ellenséges szemmel nézik azt, hogy ő felsége elfoglalta, s kétség kívül minden követ megfogtak mozditani, nehogy birtokolhassa és belzavarokat támasztanak (Ignes etiam domesticos excitabant). Tanácsosabbnak látszik engedni, hogy gyalázatosan meneküljön a halhatatlan fejedelem. Így már egy évig sem bír megélni ilyen szédült államban méltóságához illően, az őrség öli meg, vagy valamelyes más módon pusztul el. De a lengyelt is érdekli, ez a dolog, a ki nem tartja nehéznek Erdély trónjára juthatni. Nagyon fergeteges ez a tartomány. Nem lehet tudni, hogy minő fergeteget támaszt az Isten az alpokból.

Ezért tehát ajánlom várni nyugodtabb időkre, mikor valamely fejedelem, békét teremtven a tartományban, s a szomszédokkal is megerősítve a békét, nyugodtan bejöhethet. Csak nádorra, vagy valamely kormányzóra kell bízni Erdélyt. Ez legyen katona, katolikus, értelmes, büséges és tapintatos, a ki évente a tartomány jövedelmeiről beszámoljon ugyszintén mindazokról, a mely javak hatalmába és rendelkezése alá adatkak. Az egész tartománynak élén álljon, mint régebben. Legyen bizonyos számú katonája ugy a tartományban, mint az erősségekben. Törvény szerint igazsággal intézze és vizsgálja fölül mint elnök a hozzá intézett ügyeket. Mert a nehezebb ügyek Magyarhonban ősi szokás szerint a királyi táblára kerülnek.

A királyi kancellária is így szervezendő ő felsége mellé, mert a még fontosabb ügyek intézésére Ferdinánd és elődei idejében is magyar kancellária volt. A kormányzó lakhatik Gyulafehérváron, vagy Szebenben. Adószedőket kell állítani a királyi kamarához, kik a királyi jövedelmeket lelkiismeretesen és buzgalommal szedjék be, s azokról elszámoljanak. A gazdasági ügyeket szorgalommal, buzgalommal kezeljék.

Hármincadokat szervezzének és idővel új szabályzatokat készítsenek, hogy a bort, sőt, barmot, mit Lengyelországba és a szomszédos részekre szoktak szállítani, annál könnyebben szállíthassák. A kamara fölállítható Kolozsvárt, vagy Brassóban.

Mindezek nagyon előnyösök, nagy hasznot hajtók lesznek, ha ő felsége akár fegyverrel, akár békekötés útján a törökkel rendezhözze az ügyeket minél előbb és egyúttal a szomszédos Moldvával és Oláhországgal ápolja a barátságos viszonyt, mert e nélkül Erdélynek jövedelmeit beszédni és növelni alig leszünk képesek.

A mi pedig a vallást illeti, ezen győzelem alatt a generális kapitány (Bástá) foglalja el Kolozsvárt az unitáriusok egyházait, azokat zárja be, egyházi embereit pedig üzze el. Ugyanígy járjon el a kalvinistákkal is, a mint ezt a legkényelmesebben teheti.

Méltó eljárás, hogy a gyalázatos unitárius János királynak országából, a ki egyedül

volt oka hogy minden vallásosügy háttérbe szorítottatott, a szakadárak világgá üzessenek.

A vallást helyre állítani segít az, ha ő felsége minél előbb behelyez valakit a püspökségbe és az elidegenített javak és tizedek élvezetét, mert azon jószágokat, melyeket Zsigmond adományozott, most ő felségének seregei tüzzel-vassal elpusztították. A káptalant Fehérvárra helyezi és a káptalani vagyont visszaadja. Mindent megtisztít és helyre állít. A János idejében elnyomott egyházat és szabadságot győzelemre juttatja. Az Isten dicsőségét és dicsőségét mindenütt előmozdítja. Végre is mindezek az ő felsége kegyelmes szándokai.

Ime, ha nem is egész terjedelmében szó szerint, de elég hű és bő kivonatban láthatjuk ezen emlékiratból a lelkületét egy hazánkfianak, egy főpápnak, ki hogy még jobban behízelegesse magát a hazáját elnyomó, a népet koldusbotra juttató uralkodó kegyeibe, csak hogy ő maga dűskálkodhassék a kilátásba helyezett dus püspöki javadalomban saját honfitársai ellen ilyen eljárásra ösztönzi felséges császársját, bizva a fegyverek erejében!

A papok papja, az emberi jogok érvényre juttatásának első és legnagyobb, önfeláldozó hőse, az ur Jézus Krisztus, kinek utmutatása, tanítása, szellemében kellene eljárni a papoknak, nem tett különbséget az emberek és azoknak Istenimádásában nyilatkozó különféle külső ceremóniai között. Mindnyájan ugyanazon mennyei atya gyermekei vagyunk, lélekben és igazságban imádjuk az Istent, így tanított.

Hol állana ma az emberiség, ha azon felséges tanításokat követték volna papjaink! Ha a sokat hangoztatott „ad majorem dei gloriam” nem hirdették és követelték volna, hogy: „lutherani comburantur „Ariani et calvinisti ad ocas extremas pelleantur”.

Mily sok vagyon és emberélet esett áldozatul századokon át állatias vad gyűlöletnek csupán azért, hogy néhány önző ember dűzölhessen embertársaik munkájának a gyümölcséből! Ipar, kereskedelem, tudomány fejlesztését az elvadi ott erkölcsök mennyire gátolták!

Szomorú időket éltek át őseink a székely földön, de mint az elnyomatásra tervet adó püspök is megjegyzi, harcias volt a székely nép. Ha jogaiban megtámadták lázongó (sediciosus), de csakis így volt képes föntartani faját és hazáját. A hit különbsége miatt nem támadott egymásra, türelmes volt mindig. S ha az újabban úgy látszik tervszerűen indított fölújítása a régieknek, ezután is süket fülekre talál; ha a tanítók az iskolákban erkölcsi és nem hitfelekezeti dogmatikus alapon nevelik a serdülő gyermekeket, nem félhetünk, hogy őseinek nyomdokaitól eltér e tekintetben a székelység.

Emberek, székelyek vagyunk elsősorban, azután ki-ki olyan szertartás szerint imádják Istenét, a mint ez neki legjobbnak tetszik.

Ezen tervezet után látni fogjuk a császár intézkedéseit, de azt is, hogy a kegyes püspök ur bizony keservesen panaszkodik, hogy nem élvezheti a fejevári püspökség javadalmait és legalább egy megüresedett kanonoki állást kér, melynek jövedelméből élhessen, mert „ember tervez, Isten végez”.

A Bocskai föllépése, véget vetett a Bástá által üzött iszonyu kegyetlenkedéseknek.

Gagyí Samu

— **Iskolai értesítők.** A róm. kath. főgimnázium, állami polgári leányiskola és állami kö- és agyagipariskola értesítőit vettük. Részletesen beszámolnak az intézetek egész évi eseményeiről. Tájékoztatót nyújtanak a jövő iskolai évre szóló tudnivalókról. Az érdeklődő közönségnek bármelyik intézet igazgatósága — kívánatra szívesen megküldi az iskola értesítőjét.

— **Csomagoló papír** kiloszámmra kapható: E lap kiadóhivatalában Kossuth-utca 31. sz.

HIREK.

— **Hihetetlen hírek.**

— Mondják, hogy a vadászidény 15-ikétől nemcsak a gyáva nyulakra, hanem a rászász vénrókákra is beáll;

— mondják, hogy a kereszturni mungókövet tenyészikái közül a két évet néhányan már betöltötték;

— mondják, hogy e nevezetes eseményre több község marha-állományának várnia nem kellett;

— mondják, hogy az „egyöntelőség” súbája alatt proviziókat senki sem zsebel;

— mondják, hogy nálunk a „sógorság, komaság” némely hivatali ténykedésekből szembe tünően nem látható;

— mondják, hogy a főispán karlsbadi kurája félrevezetőit jól látó szeméit is kinyitotta;

— mondják, hogy a legutóbbi esőzések nyomán a kereszturni járás közigazgatói gyepén bolond gombok nem növekedtek.

E hírek valóságáért felelősséget nem vállal a szerkesztőség.

— **Róm. kath. hitközségi közgyűlés.** A székelyudvarhelyi róm. kath. hitközség 1911. augusztus 6-án (vasárnap) d. e. 11 órakor (nagy mise után) Székelyudvarhelyt, a barátok iskolájában hitközségi közgyűlést tart, amelynek tárgyai: 1. A hitközség státuszgyűlési képviselőjének megválasztása. 2. Az orsz. kath. autonómiai képviselő megválasztása. E közgyűlésen Székelyudvarhely város összes katolikus hívői résztvehetnek és szavazási jogot gyakorolhatnak.

— **Visszahelyezett állatorvos.** Udvarhelyvármegye közigazgatási bizottsága június havi ülésén a székelykereszturni járás jelenlegi főszolgabirójának feljelentésére Vitányi Miklós járási m. kir. állatorvost állásától felfüggesztette és javadalmazását is részben megszüntette. Felebbezés folytán az ügy a miniszteriumba került, hol a felfüggesztést indokolatlannak találták és Vitányi állatorvost állásába haladéktalanul visszahelyezni rendelték. Vitányi Miklós járási állatorvos ellen rendszeres hajsza foly. Erről azonban a még folyamatban levő fegyelmi befejezéséig nem szólunk. Majd annak idején ez oldalról is bemutatjuk a „közigazgatási kisistenek” felfuvalkodott bölcsekedéseit. Annyit azonban már most megjegyezhetünk, hogy Vitányi állatorvos hivatását oly nagy buzgalommal tölti be és oly széleskörű tevékenységgel folytatja, aminőt üldözői megközelítőleg sem produkálnak a közjó érdekében. Káros dolog tehát az ámbicióval működő szak-képzett tisztviselőket elkedvelteníteni és vesztükre munkálkodni azoknak, kik a könnyen olvadó vajtól épen nem immunisok...

— **A Székely Társaság Szövetsége** hatodik évi rendes közgyűlését augusztus hónap 22-én Tordán tartja meg Deák Lajos kir. tanácsos elnöklésével. A tárgysorozat kiválóbb pontjai Ugron Gábor ny. főispán előadása az erdélyrészi telepítési politikáról, Sümegi Vilmos orsz. képviselő értekezése a földgáz értékesítéséről, Vertán Endre orsz. képviselő Torda-Aranyosmegye közgazdasági és kulturális viszonyait fogja ismertetni s nagyfontosságú lesz a nemzetiségi vidéken élő gyermekek védelméről és neveléséről szóló indítvány tárgyalása is. Kedvezményes utazásra jogosító igazolásokat augusztus 10-ig kell kérni Gállos Aladár gazdasági iskolai tanártól Tordán.

— **Az egyetemi hallgatók bálja** Székelykereszturnon holnapután (szombaton) lesz a Valter-féle nagyteremben. A több, mint ötven tagból álló rendező bizottság mindent elkövetett, hogy a „Petőfi Emléktábla-alap” javára megtartandó mulatság résztvevőinek légmesszebb terjedő kvánalmait is kielégítse

l'alog Jancsi hírneves kolozsvári zenekara huzza a talp alá valót. Ugy Székelyudvarhely, mint Segesvár felől kitünő vonatkezelés van. Az egyetemi ifjuság e hazafias célu multsága mult évben is jól sikerült s ami fő, sok táncos volt. Akik tévedésből meghívót nem kaptak volna, Borbáth Samu joghallgató címére jelentsék be.

— **Sertésapoló iskola.** Ne ijedj meg jó magyarom, nem nálunk van ez a praktikus intézmény. Németországban, az amugy is magasabb intelligenciájú, szelidebb természetű nép kiképzésére, sertésapoló iskolákat állított fel az állam, ahol 6 hónapos, 1 éves tantolyamon képezik ki őket a sertésenyésztés és ápolás minden csinyjára-binjára. Jórészt ezeknek a képzett sertésapolóknak tulajdonítható, hogy Németország sertésenyésztése oly óriási lendületet vett. Ezeket írja Kovácsy Béla a „Köztelek“ állattenyésztési rovatvezetője közelebből s azután lemondólag hozzá teszi: „nem merem ma még javasolni, hogy nálunk is állittassanak fel ilyen sertésapoló tanfolyamok, mert félek, hogy neveltség tárgya lennének“. Milyen messze hátra lehetünk és vagyunk közgazdasági tekintetben is a komoly tudással előre törő Németországtól, ha az ország első és legtekintélyesebb gazdasági szaklapjában így kell nyilatkozzék a rovatvezető!? A földművelésügyi miniszter valószínűleg elmélni fog e nálunk uttörő eszme felett...

— **Drágább lett a „Homoródi borviz“** A homoródi borviz áru augusztus elsejétől havonként 60 fillérral emelkedett. A „Szejkettiz“ ezzel szemben magmaradt eddigi ára mellett.

— **Udvarhelyvármegye községi és körjegyzői** kedden délelőtt közgyűlést tartottak Székelyudvarhelyt. Ennek keretében nagyobb szabású gyűlést és ezzel kapcsolatos mulatságot készítettek elő e hónap 20-ára Homoródfürdőre. A gyűlésen részvesz az Országos Központi Jegyzői Egyesület képvisellel, valamint a székelyföldi vármegyék jegyzői egyesületei is. E kongresszus tárgyai a segédjegyzők és jegyzői gyakornoki állások rendszeresítése (előadó: Kiss Jenő felsőrákosi körjegyző), a jegyző közjogi helyzete a közigazgatásban (előadó: Dr Konez János székelyderzsi körjegyző, e. alelnök), a jegyző társadalmi hivatása a községi életben (előadó: Kádár Gyula korondi körjegyző), a jegyzők anyagi helyzetének javítása és fizetésrendezése (előadó: Jakab Lajos bögözi körjegyző), a községek állami segélyezése (előadó: Molnár János erkedi közs. jegyző) van felvéve. Gyűlés után közös ebéd és azután pedig műsoros estély lesz. Az estélyen felolvass Dr Paál Árpád vármegyei főjegyző, énekel Horváth József ref. kántor, zenél Rák Károly tanár és melódramát ad elő Kiss Károly atybai körjegyző. Homoród-fürdőről kirándulást is terveznek Csik felé.

— **Megosztottak a székelyek.** Egyik — szigorú takarékoságáról ismeretes — bíró ur vidéki kiküldetésben volt. Tavasz felöltője valahogyan a kocsiból kiesett. Az uton balra két székely megtalálta az uri felöltőt, melyben finom varrással aransárga monogram is volt himezve. A székelyek nem sokat teketóriáztak. Középvarrásán szétvágták a kabátot és így egyenlő mennyiségben testvériesen elosztották egymás között. Az eset

nem maradt titokban. Megtudta a csendőség is. Azonban ekkor már a kabát hatalmas szarkaláb öltésekkel össze volt varrva. Így szállították be a bírói felöltőt, mint bűnjelt az ügyészséghez, hol közderültséggel szemlélték a csiki „ketyegő fenyő“ sorsára jutott finom kabátot. Természetesen a rossz viccek szelvényében-hosszában röpköttek és a felöltő tulajdonosa igyekszik jó arccal vágni a kabát tragikomikus sorsa feletti évődésekhez. A bölcs Salamonként ítélkező, illetve osztózkodó székelyek pedig magán tulajdon megromlásáért bíróság elé kerülnek.

— **Figaróék kongresszusa.** A magyarországi borbély-, fodrász- és parókakészítő iparosok ez évi augusztus 21., 22. és 23-án Arad városban kongresszust tartanak. A kongresszussal kapcsolatosan az Aldunára és a Magastátrába is kirándulások lesznek. A nagygyűlés tárgysorozatában fel van véve az ipartörvény módosítása, az orsz. borbély- és fodrászmesterek szövetségének létesítése, orsz. munkarend megállapítása, üzleti mellékjöveldmek védelem védekezés a női-fodrászok kontárkodása ellen stb. Bővebb felvilágosítást az aradi ipartestület ad.

— **Szegényügy rendezése.** „A vármegye“ből olvassuk a következő sorokat: Zemplén vármegye közönsége a szegényügy rendezését valóban radikális és minden tekintetben szociális érzékről tanuskodó intézmény létesítésével kívánja megvalósítani. Nevezetesen elhatározta, hogy a kihágási büntetéspenzekből, zene- és nyomtatványdíjakból s az elkobozott jószágok értékesítéséből, nemkülönbben a külön adományokból befolyt összegek a községi szegényalapokba folyjanak be s ezekből, valamint a vármegyei szegényalapban mintegy 150.000 korona összeg felerészből 120—150.000 korona költséggel egyelőre Sátoraljujhelyen építendő vármegyei szegényotthon létesít a munkaképtelen szegények részére. Ez azonban csak a kezdet, mert a vármegye közönsége kimondotta, hogy nemcsak egy központosított szegényotthon kíván létesíteni, hanem lehetőleg minden járás területére egyet. A létesítendő szegényotthon főtartási költségeit, a központilag kezelendő büntetéspenzekből, zene- és nyomtatványdíjakból és a gazdatlan jószágok eladásából befolyt összegekből fogják fedezni. A szegényotthon létesítése mindenesetre sokkal üdvösebb lesz a segélyre szorulókra nézve, mint a jelenlegi rendszer mellett a csekély pénzsegélyezés, mert eltekintve attól, hogy a hatóságok ellenőrző munkája redukálódik, a szegénység köpenyge alatt folyó visszaélések is könnyen megakadályozhatók lesznek és segélyben csupán az igazán arra szoruló fog részesülni. Hát ezt nálunk nem lehetne megcsinálni!? Dehogyan nem. Csak akarni is kellene! Ugy-e alispán ur?...

— **A cserebogár kiveszében.** Minden földműveléssel foglalkozó országban föltűnt, hogy évről-évre kevesebb cserebogarat látnak. Mi az oka annak, hogy a cserebogár, mely egy emberötével ezelőtt még milliószámra rajzott a levegőben, oly felöltő módon fogy? Egy tapasztalt mezőgazda ez a választ adja erre a kérdésre: A cserebogár lárvája tudva levően a földben, különösen a szántóföldben fejlődik. A mezőgazda a földjét ősidők óta istállótermékkel trágyázza, melyben a lárvák kiünönd érezte magát. Hatvan évvel ezelőtt bukkant föl a mesterséges trágyázás. Akkor kezdtek Peruból a madártágyát, az ugyne-

vezett peruguanót áthozni Európába. Ez sem ártott a lárvának, mert ugy keverték a földbe, a hogy volt. Mikor azonban a guanót kénssavval föleresztve juttatták a földbe, mikor mütrágyagyárak keletkeztek s évről-évre több kénssavas szuperfoszfátot juttattak a földbe, mind nehezebb lett a lárvák megmaradásának kérdése. Harminc év előtt csilisalétrómmal, ujabban pedig mindenféle sóval növelik a föld termő erejét, már pedig mindkettő gyilkos mérge a lárvának. A mi a növényre nézve életföltétel, a mi a termést megkésztet, megötszörözi az biztos halál a lárvának, tehát pusztítója a cserebogárnak.

— **A katolikus kántorok mozgalmá.** A katolikus kántorok helyzete, mint a kántorok általában, az egész országban rendezetlen. Néhány városban igen szép jövedelmük és társadalmi állásuk van, sok helyen elég rendes existenciát ad állásuk, a legőbb helyen azonban igen csekély jövedelemért, a mely sem képzettségükhöz, sem állásükhöz nem méltó, igen sokat kell dolgozniuk s gyakran megalázó mellékfoglalkozás után kell látniuk, hogy valahogyan megélhessenek. Hogy helyzetükön javítsanak, memorandumot adtak be most Zichy János gróf kö. oktatási miniszterhez s azt is kérték egyúttal, hogy osszák be őket a tanítói vagy valamely másik nyugdíjintézetbe. Kívánják, hogy az egyházmegyei főhatóságok egységesen rendezzék a kántorok stolaris jövedelmét, mert ebben a dologban a legnagyobb szélsőségek fordulnak elő. Sok baj van a pályázatok föltételeinek különfélesége miatt is. Némely helyen kántori, tanítói és zenetartári diplomát követelnek a kántortól, másutt elengedik egyiket vagy másikat. A kántorok helyzetének rendbehozásához a kultuszminiszteriumnak és az egyházmegyék főhatóságának együttesen kellene megtenniök a szükséges intézkedéseket. A közoktatási miniszter szimpátiával fogadta a kántorok memorandumát s megígérte, hogy foglalkozni fog vele. Bizonyára hasonló jóindulattal fogják kezelni az egyházmegyei főhatóságok is, a minek több jelét látnak a kántorok Szegeden tartott kongresszusokon július hatodikán. Az egyházmegyei főhatóságoknak legközelebb fogják a memorandumot átadni. A kántorok sorsának alapos megjavítása azért is fontos és sürgős, mert a tanítóképző-intézetek végzett növendékei nem lépnek már a kántori pályára, a mely nem nyújt nekik méltó existenciát s így a kántortestületnél a fölfrissülés és új generációk csatlakozása teljesen megszűnik.

— **Kérelem Székelyudvarhely város közönségehez.** Azon alkalomból, hogy az „Erdélyrészi Méhészegyesület“ f. évi aug. hó 6—7 napjain városunkban tartja első nagy vándor gyűlést, vármegyei méhészegyesületünk — tagjainak a folyó évben termelt pörgetett és csemegélés mézeiből — oktató és vásáros jellegű kiállítás rendez. A tagok által termelt és kiállításra beküldött méz cukortartalmát megmérve, szakértő orvosok által vegyileg megvizsgálva s a vizsgálat eredményét a terméken jelezve állítatják ki s így azoknak valódiságát és tisztaságát ellenőrizve egyesületünk elnöksége vállal teljes garanciát a jutányos áron megvásárolható méztermékekért. Tisztelettel kérjük Székelyudvarhely város közönségét, hogy a háztartáshoz szükséges méz beszerzését halasszák ez alkalomra, mikor nemcsak a mézvásárlást ejthetik meg, de a kiállításra érkezett tárgyak díjtalan megtekintése által élvezetet is találhatnak. Hazafias üdvözlettel, Székelyudvarhely 1911. évi július hű A méhészegyesület elnöksége.

FIGYELEM!

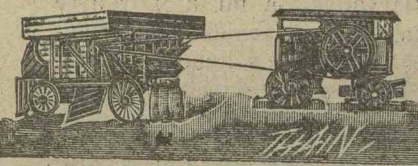

AIDA VERGE & **BLUE STAR** CONTINENTAL

CIGARETTAPAPIROK CSAK AZ IFT LÁTHATÓ KÉPEKKEL VALÓDIK.
ÓVAKODJUNK ERTEKTELEN UTÁNZATOKTÓL!

HA ÖN
egy gazdaságos
üzembiztos
kiváló munka-
teljesítményű

motoros cséplőkészletet előnyös árban, kedvező fizetési módokkal teljes szavatossággal, beszerezni óhajt, úgy forduljon megkereséssel

SZÜCS ÖDÖN

BUDAPEST, VI., NAGYMEZŐ-U. 66. szám alatti mezőgazdasági és ipari gépkereskedelmi vállalathoz, mely cég felszólításra árjegyzéket és költségvetéstdíjmentesen küld meg.

Arany, Ezüst, Vas, Bronz, Porcellán és **Régiségeket** megbízatásból azonnal megvásárol, esetleg értékel, vagy utasítást ad.

Hagyatéki árveréseken

mint vevő résztvesz. Arany, briliáns ékszereket, ezüst tárgyakat (tört állapotban is) bármilyen összegre vásárol

Dietrich Gyula ötvös-mester.

Kolozsvárt.

Levélbeni megkeresésre azonnal válaszol.

Sürgőnycim: **Dietrich** ékszerész Kolozsvár

BÉLYEGZŐK megrendelésre mindenféle kivitelben bárhova a legpontosabban gyári áron szállítatnak Betegh Pál könyvnyomtató- és könyvkötő-intézetéből Székelyudvarhelyt, Kossuth utca 31. sz.

B O R!

Fernengel Gyula székelyudvarhelyi bornagykereskedőnél

a legjobb minőségben, nagy választékban és legelőnyösebb árak mellett nagyban és kicsinyben kapható

Síremlékek és lépcsőkövek
Székelyudvarhelyt,
Kossuth-utca 52-ik szám alatt

Imre h Márton kőfaragómester üzletében kaphatók a legutányosabban. Elvállal egyéb építéshoz való munkát is. Erősségért és tartósságért jótállást vállal.

1848 eredeti francia angol, és amerikai toalettmódeltek közül a **BUDAPESTI BAZAR** egy évfolyamában. Előfizetési ára: **negyedévre 2 korona**. Ingyen mutatványszámot küld a „**BUDAPESTI BAZAR**” kiadóhatalma Budapest, VIII. Baross u. 22. (Budapesti Bazár-ház.)

Hirdetés az üzlet lelke! Hirdetés nélkül nincs forgalom! **HIRDESSEN** tehát a Székely-Udvarhelyben

NIGRIN
(Fernolenit)
a legjobb cipőkrem
Mindenütt kapható!
A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

ÉLETKÖNYVE

állandó házi orvos. Ingyenes gyógmód: tifusz, kolera, toroklob, rüh, vérhas, mindenféle himlő és vörheny, orbánc, bujakór, szármárhurut, agy-, tüdő-, szív-, gyomor-, méh- és bélgyulladás, vese-, máj-, lép-, hólyag bajok, skrófula köszvény, csusz, nyavalyatörés, aranyér, gutaütés, nehéz sebesülések, vérszegénység, vízkórság, szárazbetegség (tuberkulózis), torok- vagy mandolagyulladás, gyomorkatarus, örülés stb. ellen. Irta: **DERZSI JÓZSEF**. Az E. M. K. E. — tekintélyes orvosok ajánlata — népkönyvtárai részére 100 példányt elfogadott. Ára .. 3 korona. Kapható: ..

Betegh Pál kiadónál Székelyudvarhelyt és valamennyi könyvkereskedésben.

ÉRTESETÉS.

Cipőraktáromat leszállított árak mellett kiárusítom.

Szükségletét mindenki saját érdekében el ne mulassza nálam beszerezni.

Tisztelettel

Szentkovits János Utóda

Kész blousok és gyermekruhák.

Kész aljak és kostümök mélyen leszállított árakban kaphatók.

SZÉKELY-UDVARHELY

tiszta 48 as függetlenségi lap, Udvarhely megye legelterjedtebb közlönye. Megjelenik hetenkint 2 szer. Előfizetési ára félévre 5 K. Elterjedtségénél fogva hirdetésekre a legalkalmasabb.

Emke Adria Rákóczy Szt-István Szepesi len

legjobb magyar gyártmányú diszlevélpapírok. Ezeket kívül közönséges és finom, színes és virágos levélpapírok és borítékok, levél-kártyák, gyász- **Képes levelezőlapok** 20-féle helybeli felvétel. levélpapírosok stb. Nagy választék tájképes virágos, genre, művész- és alkalmi kártyákból és üdvözlő jegyekből

NYOMTATVÁNYRAKTÁR

Állandóan kaphatók mindenféle

kész nyomtatványok,

u. m. községi, körjegyzői, szolgabiroisági, végrehajtói, ügyvédi, lelkészi, iskolai, üzleti és különféle magánügyi nyomtatványok.

**KÖNYVNYOMTATÓ- S
KÖNYVKÖTŐ-INTÉZET**

BETEGH PÁL

**KÖNYV-, ZENEMŰ- ÉS
PAPIRKERESKEDÉS**

Mindenféle színű, nagyságu, sulyu és minőségű irodai és iro-

PAPIROSOK

vonalzott és sima levélpapírok, vonalzott és rovatos papírok, rajzpapírok, írógéppapírok, csomagoló és selyempapírok, másolópapírok, itató-papírok, szűrőpapírok, torta- és befőzőpapírok, könyvkötő-papírok és papírkülönlegességek. Kártyapapírok.

Lemezpapírok minden sulyban. hangjegypapírok. Sorvezetők.

Írkák, füzetek,

jegyzetkönyvek, hangjegyfüzetek, rajzfüzetek, vázlatkönyvek, diszminták, szépírási és rondírási minták. Olcsó legyező-falrajzek, klozetpapírok, szivarkahüvely, szivarka s névjegytárcák Debány-összivatárcák bőrből és fohány. Börtárcák, pénzes-erszények, okmány és irománytáskák.

Székelyudvarhelyt, Kossuth-utca 31. (saját ház).

Ajánlja modern gépekkel szakszerűen berendezett villam-motoros

KÖNYVNYOMDÁJÁT

mindenféle könyvnyomdai munkák, u. m.: művek, füzetek, táblázatok, hatósági és üzleti nyomtatványok, meghívók, eljegyzési és esküvői kártyák, névjegyek, falragaszok, körlevelek, gyászjelentések stb. pontos és jutányos áron való elkészítésére. Ajánlja továbbá

könyvkötészetét

honnan izléses munkák a legrövidebb idő alatt olesó áron kerülnek ki

Acélírótollak, rondtollak, üveg-
tollak, tollszárok, disztollszárok.
Íróok, fekete, színe
íróok, notes íróok, csavariro-
nok (crayonok), zsebironok, esa-
varironbetétek, ironvédők, iron-
hegyezők. **Kréták, iskolai, kávé-**
házi és fajelző kréták, színes
kréták. **Tinták, legjobb irodai és**
másoló tinták, színes, vegy- és
ruhajelző tinták, bélyegzőfesték,
tus, mézga, folttisztító, bronz-

HEGEDŰ, hegedűvonó, hurok,
hegedű-iskola, hegedű-alkatré-
szek. Gramophon és fonográfok,
lemezek és hengerek stb. Hang-
goló-sipok és o. rímák. Mono-
grammok fehérnemű és levél-
papírjelzésre. Kézi nyomda. —
Különféle bélyegzők, pecsétnyo-
mók, pecsétjegyek, pecsétviasz,
festékpárnák, ostyák. Ajtótáblák
és névfeliratok öntött fémből,
erdészkalapácsok gyári árban

A hazai és külföldi jeles írók művei, ifjusági iratok és képeskönyvek folyton vannak készletben. Teljes Magyar Könyvtár. A székelyudvarhelyi **középiskolákban** és a városi és megyei **elemi népiskolákban** használatban levő **összes tankönyvek** rakára. Szótárak, térképek, naptárak, imakönyvek, albumok, emlékkönyvek, üzleti beíró könyvek, főkönyvek, pénztárkönyvek, naplók, jegyzőkönyvek, másolókönyvek, bevásárló könyvek, zsebkönyvek (notesek), pénztártömbök (Block), dárca és szelvénykönyvek.

Körzők,

vonalzók, háromszögek, szögmérő, rajzdeszkák tolltokok, itatódeszkák, olaj-szfesték minden színben. Ecsetek. Irodai és zsebtintatartók, disztintatartók, tollállványok, szivacs-csésze, írómappák. Legjobb dörzsmézőgák, gummiszalagok. — Rajzszögek, színezőszögek, kárpokok stb.